

Niels Christian Ditleff - mannen som hadde ideen til operasjon De hvite bussene

Nedan är en norsk artikel om Niels Christian Ditleff. Den är publicerad på den norska hemsidan om de Hvite busser. Artikeln utgår ifrån en intervju från 1999 med Niels Christian Ditleffs dotter, konstnärinnan Caroline Ditleff-Buchberger.

Under andra världskriget vistades Caroline i Sverige och arbetade på de norska flyktingkontoren. Då freden kom reste hon till Köpenhamn där hon träffade Wanda Hjort. De två arbetade med att hjälpa norska flyktingar som inte hade lyckats ta sig hem. Caroline övertog Wandas arbete i Hamburg där hon arbetade som repatrieringsofficer med löjtnants grad ansluten till 8:e brittiska armén. Där kom hon att träffa en österrikare vid namn Fritz Buchberger. De båda gifte sig 1947 och bosatte sig senare i Simrishamn i Sverige. Vid makens pensionering 1971 flyttade till Malmö. Där Caroline Ditleff-Buchberger var verksam som konstnär fram till sin död 2007.

1

Niels Christian Ditleff hadde vært legasjonsråd og charge d'affaires i Warszawa da tyskerne angrep Polen i 1939. Den gang forsøkte han å megle mellom de tyske og polske myndighetene, men han måtte gi opp temmelig raskt og reise hjem til Norge etter å ha evakuert 1200 utlendinger fra Polen. Han flyktet til Sverige i april 1940, og der forsøkte han å påvirke de frivillige svenske organisasjonene til å hjelpe Norge. Svenska Røde Korsets president, Prins Carl, tok Niels Christian Ditleff med i de interne Røde Kors-diskusjonene, og han på sin side rapporterte direkte til den Norske regjering i London.

Under okkupasjonstiden ble mange nordmenn ført til Tyskland som fanger. De militære ble satt i krigsfangeleire, mens de sivile ble ført til de beryktede konsentrasjonsleirene. Niels Christian Ditleff var bekymret for fangene. Han fryktet at samtlige ville bli drept når Tyskland tapte krigen. Derfor ville han få dem hjem. Han la frem en ide om at Svenska Røde Kors, gjennom forhandlinger med tyskerne, skulle bringe fangene til Sverige.

Men det var slett ingen enkel sak å få i stand. De allierte ønsket ikke å føre fangene hjem før Tysklands sammenbrudd, og det var etter Niels Christian Ditleffs mening en katastrofal bestemmelse. Han fryktet kaos når sammenbruddet kom, og at nazistene ville utslette alle spor etter sine ugjerninger gjennom å drepe fangene.

Planene til Niels Christian Ditleff ble godkjent av svensk Røde Kors og av Sveriges utenriksminister. En forutsetning av at en redningsaksjon også skulle komme de danske fangene til gode. Så måtte de finne frem til en representant for de tyske myndigheter de kunne forhandle med. Og det ble sagt at man måtte gå så høyt opp man kunne, helt opp til djevelen. Og med det mente de gestaposjef Heinrich Himmler.

Det ble bestemt at visepresidenten i svensk Røde Kors, Grev Folke Bernadotte skulle forhandle på vegne av Sverige. Han var kongelig, noe som ville gjøre inntrykk på tyskerne.

Tidlig våren 1945 gjorde Folke Bernadotte en avtale med gestaposjef Himmler, som faktisk lot Røde Kors få reise inn og hente de skandinaviske fangene fra leirene i Tyskland og Østerrike, og samle dem i leiren Neuengamme ved Hamburg. Himmler forlangte at avisene i Sverige ikke måtte få vite om

ekspedisjonen. I ettertid viste det seg at Adolf Hitle ikke var informert om at Himmler gikk med på å flytte de skandinaviske fangene for etterpå å frigi dem.

Niels Christian Ditleff syntes det var fantastisk at operasjonen var vellykket. Han var overhodet ikke skuffet over at han selv ikke fikk være med å fullføre sin egen ide. Datteren forteller at Ditleff hadde svært få personlige ambisjoner, det viktigste var alltid saken. Selv synes hun at faren godt kunne få litt mer fokus på seg. Hun mener han fortjente mer oppmerksomhet for sin innsats.

Men Niels Christian Ditleff mottok hyllest fra det norske folk, sammen med Folke Bernadotte fra altanen på Grand Hotel i Oslo. Men selv om de to sto for redningsaksjonen sammen, oppsto det aldri noe nært vennskap mellom dem, forteller Caroline Ditleff.

Niels Christian Ditleff ble minister i Helsingfors etter krigen. De siste årene av sitt liv bodde han i Gøteborg. Under et norgesbesøk sammen med sin kone ble begge drept i en bilulykke 18 juni 1956.